

Kapeenlahti 1
ÄÄNEKOSKI KOIVISTO (KAPEENKOSKI)

Kivikautisen asuinpai-
kan koe- ja tasokai-
vaus 1989.

P. Kankkunen

P. Halinen

SISÄLLYSLUETTELO

Arkistotietoja	1
JOHDANTO	2
KOHTEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	3
KOEKAIVAUS	4
Tutkimustekniikka	4
Havainnot	5
TASOKAIVAUS	7
Tutkimustekniikka	7
HAVAINNOT	7
Maalajit	7
Alue 2	7
Alue 3	9
Löydöt	9
KRONOLOGIA	10
YHTEENVETO	12
LIITTEET	
Löydöt	14
Negatiiviluettelo	16
Dialuettelo	17
Kuvataulut	18
Kartat	22

ARKISTOTIETOJA

KUNTA: Äänekoski
KYLÄ: Koivisto
KOHDE: Kapeenkoski
TILA: Kapeenlahti, RNo 3:200
om. tiedot puuttuvat 14.3.1990

SIJAINTI:

PK 3221 05 KOIVISTO
x=6937 34
y=439 74
z=100-105

AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET:

Irmeli Suvioja ja Mirja Miettinen 1982: Äänekosken Kapeenkosken kivikautisen asuinpaikan ? tarkastus

S. Vanhatalo 1984: Äänekosken muinaisjäännösten inventointi, kohde No 12

AIKAISEMMAT LÖYDÖT:

KM 21828:1-2

LÖYDÖT:

KM 25301:1-404

KERTOMUKSEEN LIITTYVÄT VALOKUVAT:

Neg No 81160-81208

Dia No 20796-20813

KERTOMUKSEN LIITTEET:

Löydöt
Kuvaluettelot
Kuvataulut
Kartat

JOHDANTO

Äänekosken Kapeenkosken kivikautisen asuinpaikan on löytänyt Irmeli Suviola inventoidessaan Kannonkoskea ja Äänekoskea 1982. Asuinpaikan ovat tarkastaneet Mirja Miettinen 1982 ja Simo Vanhatalo 1984. Löydöt ovat olleet kvartsikaavin ja kvartsi-iskos.

Asuinpaikan tutkiminen tuli ajankohtaiseksi, kun Tie- ja vesirakennuslaitoksen Keski-Suomen piiri päätti parantaa kantatietä No 69 Kapeenkosken kohdalla. Tietyö liittyy Keitele-Päijänne kanavahankkeeseen. Uusi tielinjaus kulkee läheltä mainittuja asuinpaikkalöytöjä ja ennen rakennustöitä oli asuinpaikan laajuus selvitettävä, jotta mahdollisesti tielinjan alle jäävä osa saataisiin muinaismuistolain edellyttämällä tavalla tutkituksi.

Kanavahankkeeseen liittyvien Laukaan Kuhankosken ja Äänekosken Kapeenkosken asuinpaikkojen koekaivausta varten oli varattu yhteensä 93.600 mk. Kapeenkoskella suoritettiin koekaivaus 21.8.-1.9. välisenä aikana. Tutkimuksia johti HuK Päivi Kankkunen ja piirtäjänä toimi HuK Oili Räihälä. Kaivausapulaisia mukana oli parhaimmillaan kaksi, mutta pääasiassa vain yksi halutun viiden sijaan.

Koekaivauksen perusteella todettiin lisätutkimusten tarve; kahden viikon kaivaus, jonka perusteella selvitettäisiin asuinpaikan luonne ja koekaivauksen avulla havaittujen löytökeskittymien välinen suhde. Lisätutkimuksia varten varattiin 44.788 mk:n määräraha. Kaivaus toteutettiin 18.-30.9.1989. Tutkimusta johti FK Petri Halinen, piirtäjänä toimi fil. yo. Tiina Pirttimäki ja kaivausapulaisia oli ensimmäisellä viikolla viisi ja toisella viikolla seitsemän.

Helsingissä 30.4.1990

Petri Halinen

Päivi Kankkunen

KOHTEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Asuinpaikka sijaitsee n. 3,5 km lounaaseen Suolahden kaupungista ja n. 8 km itään Hirvaskankaalta. Se sijaitsee n. 400 m Pörrinsalmen sillalta lounaaseen olevalla terassilla.

Alueella on kivikkoisia harjanteita ja hiekkapohjaisia painanteita sekä näiden reunamilla tasaisia terasseja. Erään tällaisen kivikkoisen harjanteen pohjois-koillispuolella on koilliseen loivasti laskeva rinne, jonka päälle asuinpaikka on sijoittunut. Asuinpaikkaterassi on melko tasaista hienoa hiekkapohjaista maastoa, joka rajoittuu etelässä luode-kaakkois-suuntaiseen kivikkoiseen jääkauden aikaiseen harjanteeseen, lounaassa ja lännessä melko jyrkkään hiekkarinteeseen sekä pohjoisessa ja idässä terassin melko jyrkkään alaspäin viettävään rinteeseen, joka on ollut muinaisen järven rantaa. Nykyisin veden pinta on n. 8 m alempana eli n. 92 m mpy. Asuinpaikkaterassin "takana" lounaassa kahden harjanteen välisessä maastossa on kapea lievästi etelään viettävä tasanne, jolta ensimmäiset inventoinnin yhteydessä tehdyt löydöt saatiin.

Maisemaa rikkovat laajat hiekkakuopat, jotka ovat vieneet tähän mennessä suuren osan asuinpaikan lounais-länsipuolella olevasta harjanteesta ja osan kivikkoisen harjanteen lounaispuolesta.

KOEKAIVAUS

Tutkimustekniikka

Päivi Kankkusen ja Oili Räihälän suorittaman koekaivauksen koekuopitus ja koordinaatit noudattivat TVL:n tiesuunnitelmassa esiintyvien mittapisteiden suuntaa ja koordinaatteja. Koekuoppien koordinaatit noudattivat kahta systeemiä: $y=740-800$ linjan suunta oli $54^{\circ}/360^{\circ}$ ja $y=800-870$ linjan suunta oli $52^{\circ}/360^{\circ}$. Linja tekee siis tielinjan mukaisesti pienen ($=2^{\circ}$) mutkan $y=800$ kohdalla. Tielinjan keskilinjän x-koordinaatin arvo oli 100.

Koekopat tehtiin pääsääntöisesti 10 m:n ruudukon mukaisesti, mutta tarpeen mukaan niitä kaivettiin tiheämmin. Alueilta, joista tuli löytöjä, koekuoppien etäisyyttä lyhennettiin, kun taas topografisesti epäedullisilla alueilla sitä pidennettiin. Koekuopat sijaitsivat aina paalun koillispuolella.

Koekuoppien tavoitekoko oli 1 m^2 . Mikäli kulttuurikerroksessa havaittiin rakenteita koekuoppaa laajennettiin ilmiön suuntaan (koekuoppa 105/790). Kuoppien syvyys riippui joko löytökerroksen tai rikastumiskerroksen paksuudesta; jokainen kuoppa tutkittiin puhtaaseen pohjahiekkaan asti. Kukin kuoppa kaivettiin 10 cm:n paksuisina kerroksina ja löydöt otettiin talteen samalla tavalla. Löytöluettelossa mainitut kerrokset on laskettu turpeen alta niin, että ensimmäinen kerros on 1-10 cm mineraalimaan pinnasta, toinen kerros on 10-20 cm jne. Koekuoppia kaivettiin kaikkiaan 45 kpl.

Kunkin kuopan pinta- ja pohjaluku mitattiin käyttäen hyväksi TVL:n mittamiesten siirtämää korkeuspistettä kivisen harjanteen rinteessä. Korkeuspisteen korkeus oli 107,04 m mpy. (merkitty karttaan s. 22)

Havainnot

Alueella oli normaali podsolimaannos. Normaalisti huuhtoutumiskerros oli 5-10 cm paksuinen ja rikastumiskerros n. 20-30 cm paksuinen. Paikoittain rikastumiskerros oli hieman ohuempi, mutta se johtui kuopan alueella olevasta soraisemmasta maasta. Karkea hiekka tai soraisempi maa sijoittui terassin yläosaan (koekuopat 80/790, 90/750, 90/780, 90/790, 100/760 ja 100/780) ja kivisen harjanteen länsipuolelle suhteellisen jyrkkään rinteeseen (koekuopat 58/761 ja 66/764). Paikoin voitiin hienon hiekkakerroksen alla havaita savikerros (koekuopat 90/770, 90/820, 100/750, 100/800, 100/820, 100/840 ja 100/860). Savisuus sijoittui terassin yläosaan, aivan terassin alaosaan ja sen alapuolelle.

Normaalista maannoksesta poikkeavia ihmisen toiminnan jälkiä voitiin havaita kolmessa koekuopassa (100/790, 105/790 ja 120/774) ja yhdessä (100/800) jäljet olivat hieman epäselviä. Kuopassa 100/790 kulttuurikerros oli vaaleaa, lähes harmaata ja paikoin aavistuksen verran punertavaa hienoa hiekkaa. Se ulottui 60 cm:n syvyydelle asti sisältäen runsaasti löytöjä - varsinkin pieniä palaneen luun siruja. Kuopassa 105/790 kulttuurikerroksessa oli havaittavissa n. 40 cm syvyydellä punertavaa hiekkaa, hiiltä ja nokea. Koekuoppaa laajennettiin hieman itään päin, jolloin havaittiin laajempi hiili-noki keskittymä. Laajennus peitettiin muovilla odottamaan tarkempia tutkimuksia. Koekuopasta löytyi kvartsia ja palanutta luuta, jota ei kuitenkaan ollut yhtä paljoa eikä yhtä pienenä silppuna kuin kuopassa 100/790. Kuopassa 120/774 havaittiin n. 40 cm:n syvyydeltä alkaen likaisen harmaa hiilipitoinen läikkä, joka oli laajuudeltaan n. 40 cm ja syvyydeltään 30-40 cm. Läikästä löytyi saviastianpaloja ja kvartsi-iskoksia. Läikkä jatkui edelleen profiiliin. Kuopassa 100/800 havaittiin toinen turvekerros hieman ensimmäisen alapuolella. Se ei kuitenkaan viittaa ihmisen toimintaan, vaan luonnossa tapahtuviin muutoksiin, vaikka kuopasta löytynyt kvartsi-iskos löytyikin turvekerrosten välistä. Varsi-

naista kulttuurikerrosta ei voitu havaita.

Löytöjä tuli 12 kuopasta (66/764, 74/765, 83/764, 90/780, 90/790, 100/820, 110/780, 100/800, 105/790, 120/769, 120/774). Löydöt jakautuvat kolmelle alueelle: terassin yläpuolella olevalle rinteelle, terassille tielinjan keskivaiheille ja terassille tielinjan pohjoisreunalle. Ks. yleiskartta s. 22.

Terassin yläpuolella olevalta rinteeltä (=alue 1) löytyi ainoastaan kvartsi-iskoksia kolmesta kuopasta yhteensä 12 kpl. Tielinjan keskivaiheilta (=alue 2) löytyi kuudesta kuopasta 3 kvartsiesinettä, 7 kvartsiydintä, 94 kvartsi-iskosta ja 316 palaneen luun sirua. Tielinjan pohjoisreunalta (=alue 3) löytyi neljästä kuopasta 5 saviastian palaa, 3 kvartsiesinettä, 2 kvartsiydintä ja 18 kvartsi-iskosta.

Eri alueiden löytökerrosten välillä oli selviä eroja. Alueen 1 löydöt ovat suhteellisen läheltä pintaa selvästi rikastumiskerroksesta. Alueen 2 löydöt ovat puolestaan paksun kulttuurikerroksen joka tasolta. Alueen 3 löydöt ovat joko aivan pinnasta tai melko syvältä.

Ongelmaksi muodostuu eri alueiden välinen suhde toisiinsa; eri alueiden löydöissä on vain keramiikka ajoittavana tekijänä eikä sitä ole muualta kuin alueelta 3. Alueilta 1 ja 2 ei ole ajoittavia esineitä.

TASOKAIVAUS

Tutkimustekniikka

Kun koekaivauksen yhteydessä oltiin todettu kolme erillistä aluetta, joiden keskinäinen suhde oli epäselvä ja joista kaksi sijoittui tulevan tielinjan alle, päätettiin kaivaustutkimus keskittää alueiden 2 ja 3 alueelle. Kaivaustutkimuksessa käytettiin koekaivauksessa luotua koordinaatistoa. Koska kaivausalueet sijaitsivat koordinaatistossa tapahtuneen kulman muutoskohdan länsipuolella, ei kulman muutos vaikuta kaivauskoordinaatteihin millään tavalla.

Tutkimuksen aikana käytetty korkeuspiste oli sama kuin koekaivauksen yhteydessä.

Kaivausalueiksi valittiin kaksi metrin levyistä kaistaa, joista alueen 2 oja oli 17 metrin pituinen ($x=91-110$ $y=790$) ja alueen 3 oja oli 9 metrin pituinen ($x=120$ $y=770/780$). Kaivauksen aikana alueen 2 ojaa laajennettiin itään ja länteen yhteensä 10 m^2 . Ojat kaivettiin tasokaivauksena, jossa kerroksen paksuus oli 10 cm. Nolla-taso on turpeen poiston jälkeinen taso ja ensimmäinen taso on ensimmäisen kerroksen poiston jälkeinen taso jne. Myös pohjahiekka tarkastettiin.

HAVAINNOT

Maalajit

Alue 2

Maaperä alueella oli pääasiassa hienorakeista hiekkaa, joskin kaivausalueen eteläisessä päässä se oli soraisempaa.

Ihmisen toimintaan viittaavia merkkejä havaittiin pää-

siassa kaivausalueen keskellä; x=100. Tälle kohdalle tehtiin ristikkäisoja (100/787-100/794) ja kaksi laajennusta (101/789-103/789 ja 101/791-103/791).

Turpeen poiston jälkeen maaperässä ei vielä havaittu merkkejä ihmisen toiminnasta, mutta joitakin kvartsi-iskoksia saatiin talteen. Ensimmäisessä tasossa tuli esiin kellanruskea hiekka alueen keskisessä osassa. Toisessa tasossa ruudussa 101/790 tuli esiin noki/hiililäikkä, jonka halkaisija oli hieman alle 50 cm. Kellertävän ruskea hiekka oli keskisessä osassa aluetta vielä vallitsevana. Eteläisimmän osan maa oli normaalia rikastumiskerroksen hiekkaa. Pohjoisen osan maa puolestaan oli osittain vaaleanruskeaa hiekkaa, josta ei kuitenkaan voinut havaita ihmisen toiminnan merkkejä. Kolmannessa tasossa kellanruskeaa hiekkaa oli enää vain keskisen osan yhdessä nurkassa, kun muu hiekka oli vaalean ruskeaa tai vaaleaa hiekkaa. Eteläisimmän osan maa oli savista. Neljännestä tasosta lähtien maa oli vaalean ruskeaa tai vaaleaa lukuunottamatta noki- ja hiililäikkiä. (ks. 23-24)

Keskisen osan (ruutu 101/790) nokiläikkä on kolmannessa tasossa laajentunut pitkänomaiseksi alueeksi, jota ympäröivät samansuuntaiset eri väriä olevat hiekkavyöhykkeet. Pitkänomainen nokimaa-alue jatkuu aina tasoon viisi asti muuttuen sen jälkeen niin, että vain aluetta aikaisemmissa tasoissa ympäröineet eriväriset vyöhykkeet olivat näkyvisissä. Nämä jatkuvat aina tasoon seitsemän asti. (ks. 23-25)

Koekaivauksessa ruudussa 105/790 esiin tullut hiili- ja nokimaa-alue jatkui seitsemännessä tasossa. Nokialue oli näkyvissä vielä yhdeksännessä tasossa, mutta se hävisi tultaessa kymmenenteen tasoon. Siitä ei löydetty minkäänlaisia rakenteita. (ks. 24-26)

Alueella ei havaittu kiinteään rakenteeseen viittaavia merkkejä. Palaneita kiviä ei ollut.

Alueen maaperä vaikutti kaikenkaikkiaan voimakkaasti se-

koittuneelta. Vaikka pintamaa olikin kerrostunut normaalisti eli huuhtoutumiskerrosta seurasi rikastumiskerros, vaikuttaa sen alapuolinen kerros sekoittuneelta. Mahdollisesti alue on ollut veden vallassa pidempiäkin aikoja.

Alueella havaitut noki- ja hiilialueet olivat todennäköisesti nuorempia kuin asuinpaikka, koska esim. ruudun 101/790 nokimaa-alue meni läpi kulttuurikerroksen eikä sulautunut siihen, vaan pysyy selvärajaisena ja ehjänä joka kerroksessa. Lisäksi kaikki merkit viittaavat siihen, että kyseessä oli kaatunut puu, jonka juuret olivat jossakin vaiheessa palaneet. (ks. 29 ja 23-26) Nokimaa-alue ruuduissa 105/790-105/791 oli myös mahdollisesti kaatuneen puun jäänteitä, vaikka se ei muodostanutkaan samanlaista selvää vyöhykkeistä aluetta. Profiilista voidaan nähdä, että se ulottuu pinnasta pohjaan asti, eikä siinä ollut sellaista maannosta, joka normaalisti muodostuu pitkän ajan kuluessa.

Alue 3

Alueen maaperä oli hienoa hiekkaa, jossa oli normaali podsolimaannos. Myös tällä alueella hiekka vaikutti veden sekoittamalta; paikoin oli havaittavissa karkean hiekan tai soran sekaisia hiekkaa, joka saattaa olla merkki veden vaikutuksesta.

Mitään selvää kulttuurikerrosta ei ollut havaittavissa. Keramiikan löytökohdan ympäriltä tuli esiin hieman nokea, joka näkyy profiilikartassa (ks. 32) ja pieninä läikkinä tasokartassa (ks. 27). Pääasiassa hiekka oli puhdasta, vaikka löytöjä tuli esiin joka kerroksesta.

Löydöt

Löydöt koostuivat kvartsi-iskoksista ja -esineistä, liuskeiskoksista ja -esineistä, pii-ytimeistä, saviastianpaloista sekä palaneesta luusta.

Suurin löytöryhmä olivat kvartsi-iskokset, joita oli kaikkiaan 1247 kpl. Kvartsiesineitä löytyi kaikkiaan 68 kpl, liuske-esineen katkelmia 2 kpl ja lisäksi yksi porfyryristä kivilajia oleva alkeellinen kirves. Palanutta luuta löytyi 2433 kpl. Lähes kaikki esineet, iskokset ja palanut luu löytyivät samoista löytöolosuhteista; alueella 2 x=98-105 väliseltä alueelta kerroksista 2-6 ja alueella 3 kaivausalueen läntisestä päästä kerroksista 3-4.

Keramiikka löytyi alueen 3 keskivaiheilta suhteellisen pieneltä alueelta puhtaasta maasta. Samalta kohdalta ei löytynyt muuta kuin joitakin palaneen luun fragmentteja, kolme retusoitua kvartsi-iskosta ja 16 kvartsi-iskosta.

Alkeellinen kirves löytyi suhteellisen syvältä vaaleasta hiekasta alueen 2 keskisestä osasta. Sen kuuluminen samaan löytökokonaisuuteen muiden löytöjen kanssa on kyseenalainen. Samasta vaaleasta hiekasta löytyi joitakin kvartsi-iskoksia ja -esineitä. Näiden löytöjen suhdetta muuhun löytöaineistoon pohditaan kronologiaa käsittelevässä luvussa.

KRONOLOGIA

Asuinpaikan kronologia on varsin vaikea ratkaista yksiselitteisesti. Ainoat typologisesti ajoitettavat löydöt ovat alueelta 2 löytynyt alkeellinen kirves ja alueelta 3 löytyneet saviastian palat. Ne kuuluvat eri aikaan; alkeellinen kirves on todennäköisesti mesoliittinen ja saviastian palat kuuluvat tyypilliseen kampakeramiikan aikaan. Tämän perusteella olisi helppo olettaa alueiden olleen käytössä eri aikana. Kuitenkin eräät seikat viittaavat alueiden saman- ja toisaalta eriaikaisuuteen.

Muinais-Päijänteen korkein rantakorkeus Kapeenkoskella on ollut 106 m mpy. Tähän vaiheeseen kuuluu asuinpaikka-alueen korkeimmalta tasolta löydetyt kvartsi-iskokset

alueelta 1. Ennen Muinais-Päijänteiden saavuttamaa huippua vesi kohosi Jyväskylän seudulla 13 metriä 3000 vuoden aikana (9000-6000 b.p.). Muinais-Päijännevaihe päättyi 6000 vuotta sitten, kun Heinojan harju murtui. Tämän jälkeen veden pinta laski suhteellisen nopeasti; n. 500 vuodessa lähes 10 metriä. Kapeenkosken kohdalla veden voi olettaa saavuttaneen ainakin 100 m:n rajan ja mahdollisesti vieläkin alemman tason. (O. Ristaniemi, Keski-Suomen muinaisrannat. Keski-Suomen seutukaavaliitto. Julkaisu nro 73, sarja B, Jyväskylä 1985. Sivut 12, 26).

Edellä esitettyihin geologisiin tutkimustuloksiin viitaten Kapeenkosken asuinpaikalla on ollut mahdollista asua sekä ennen veden nousua että veden laskun jälkeen. Suoravii-
vaisesti laskettuna voi olettaa Kapeenkosken asuinpaikka-
alueen olleen kuivana n. 7500 bp. asti. Tähän aikaan
viittaavat sekä alkeellinen kirves että sen löytöolosuhteet; melko syvä ja puhdas löytökerros eli mahdollisesti veden huuhtoma kerros. Näin ollen tämä vaihe edustaisi asuinpaikka-alueen vanhinta vaihetta, jonka jälkeen vesi olisi noussut huuhtoen asuinpaikalle jääneet ihmisen jättämät merkit pois. Mitään muuta mesoliittiseen aikaan viittaavaa löytöä ei alueelta 2 voida varmuudella määrittää, vaikka jotkut kvartsisäleet antavatkin viitteen mesoliittisesta iskentätavasta. Toisaalta löydöistä mikään ei suoranaisesti myöskään viittaa kampakeräämiseen aikaan. Alueella 3 on hieman samankaltainen tilanne. Saviastian palat löytyivät myös kerroksesta, joka vaikutti puhtaalta - lukuunottamatta nokialueita saviastian palasten viereltä. Onko vesi huuhdellut alempaa terassia vasta kampakeräämisen ajan jälkeen?

Kuuluvatko kaivausalueen löydöt samanaikaiseen asutusvaiheeseen vai ovatko ne eri ikäisiä? Vastaus ei ole yksiselitteinen kuten edellä on esitetty. Voidaan kuitenkin esittää arvio, että alueen 2 löydöt ovat pääasiassa mesoliittisen vaiheen löytöjä ja osa alueen 3 löydöistä on tyyppillisen kampakeräämisen aikaista. Hiilinäytteiden analysointi tuskin tuo valaistusta kysymykseen, koska niiden konteksti on eri kuin esihistoriallisilla löydöillä.

Palaneen luun analysointi antaa mahdollisuuden arvioida alueiden kronologista suhdetta; jos ne edustavat täysin samanlaista eläimistöä, ovat ne todennäköisesti saman aikaisia. Luiden analyysi tehdään vuoden 1990 kesällä.

YHTEENVETO

Koekaivauksen perusteella asuinpaikka-alue muodostuu kolmesta kokonaisuudesta, joista ensimmäinen sijaitsee ylärinteessä, ylemmän törmän päällä ja kaksi muuta alemmalla terassilla. Mitään selkeää kulttuurikerrosta tai kiinteitä rakenteita ei havaittu lukuunottamatta alueen 2 keskistä osaa, jossa oli runsaasti palanutta luuta sisältänyt kellertävä kerros. Alue oli melko suppea keskittyen muuttaman neliömetrin alalle. Tämän alla ja osittain samalla korkeudella, mutta maastollisesti hieman alempana oli vaalea puhdas kerros, jossa oli yksittäisiä iskoksia ja aikaisemmin mainittu alkeellinen kirves. Näiden kahden yhteys toisiinsa on epäselvä, mutta kuitenkin mahdollinen. Alueella 3 ei ollut värjäytynyttä kulttuurikerrosta.

Alueiden keskinäinen suhde on osaksi selkeä ja osaksi vaikeaselkoinen. Alue 1 on mesoliittinen, Muinais-Päijänteiden maksimin aikaan sijoittuva asuinpaikka. Alueiden 2 ja 3 ajoitus on epäselvempi, koska ainoat ajoittavat esineet ovat eri aikaisia ja eri alueilta. Lisäksi esineiden löytökonteksti on epäselvä; kummankin alueen maannos vaikuttaa veden huuhtelemalta. Tämän vuoksi ei voida varmasti liittää alueiden muuta löytöaineistoa ajoitettaviin esineisiin.

Asuinpaikan palanut luu analysoidaan vasta vuoden 1990 kesällä. Ainoat hiilet koko asuinpaikalta saatiin alueelta 2 kahdesta noki- ja hiilialueesta, mutta ne eivät todennäköisestikään kuulu asuinpaikan yhteyteen, vaan ovat nuorempia, todennäköisesti tuulen kaatamien puiden palaneita jäänteitä.

Asuinpaikka-alueen tutkimatta jäänyt alue 1 on vielä suhteellisen ehjä. Se tulee säilyttää II-luokkaan kuuluvana, kun taas alueet 2 ja 3 voidaan siirtää luokkaan III, mikäli tielaitoksen työt tuhoavat asuinpaikan.

LÖYDÖT, mukana vain tasokaivauksen löydöt

Kvartsi ja palanut luu kpl

Tasokaivausalue 2

kerros	iskoksia	ytimiä	,josta pièce é	pal. luu
0				
1	50	1		16
2	101	1		85
3	225	2	2	188
4	402	9	5	745
5	192	3	3	501
6	105	1		216
7	64	1	1	80
8	20	1	1	32
9	2			1
yht	1161	19	12	1864

Kerros	retusoitu				yht.
	kaavin/ kaavin?	veitsi/ veitsi?	iskos/ ret.isk?	pora/ pora?	
0					
1	2	1	1	1	5
2	4	1/1	2	/1	7/2
3	5/2	1	5/1	/2	11/5
4	3/1	3	2		8/1
5	1	1	2		4
6	2	1			3
7	2		2		4
8		/1			0/1
9					0
yht.	19/3	8/2	14/1	1/3	42/9

Kvartsi ja palanut luu kpl

Tasokaivausalue 3

kerros	iskoksia ytimiä	pièce é	pal.luu
0			
1	1		
2	3		31
3	19		50
4	52		436
5	8		40
6	3		12
yht	86		569

kerros	kaavin	veitsi	retusoitu		yht
			iskos	pora	
0					
1				1	1
2					
3			1		1
4	8/2	1	1		10/2
5	1		1		2
6	/1				/1
yht	9/3	1	3	1	14/3

Saviastian palat

kerros	koristeltu	koristelematon	yht
0			
1			
2			
3			
4	20	6	26
5	1		1
6			

NEGATIIVILUETTELO

- 81160 Kuva kivikkoharjanteesta, kuvattu suuren hiekkakuopan eteläreunalta, SW. P. Kankkunen
- 81161-3 Panoraama kaivauspaikalle, S.
- 81164-8 Panoraama tutkimusalueelle, kuvattu suuren kiven kupeelta kivikkoharjun päältä, SE-W.
- 81169 Koekuopan 105/791 noki- ja hiililäikkä, tasossa 4, S.
- 81170 Koekuopan 105/791 noki- ja hiililäikkä, tasossa 4, WN.
- 81171 Yleiskuva hiekkakuopan yli tutkimusalueelle, SW.
- 81172 Työkuva. P. Halinen
- 81173 Nokialue ruudussa 101/790, taso 3, N
- 81174 Nokialue ruudussa 101/790, taso 4, N
- 81175 Profiilikuva linjalta y=790, x=100-101, E
- 81176 , x=101-102, E
- 81177 , x=102-104, E
- 81178 , x=103-104,5 E
- 81179 , x=90-91, E
- 81180 , x=91-92, E
- 81181 , x=92-93, E
- 81182 , x=93-95, E
- 81183 , x=94-96, E
- 81184 , x=96-97, E
- 81185 Työkuva
- 81186 Profiilikuva linjalta y=790, x=104-105, E
- 81187 , x=104,5-105,5, E
- 81188 , x=105,5-106,5, E
- 81189 , x=106-107, E
- 81190 , x=107-108, E
- 81191 , x=108-109, E
- 81192 , x=109-110, E
- 81193 , x=110-111, E
- 81194 , x=97-98, E
- 81195 , x=98-99, E
- 81196 , x=99-100, E
- 81197 Profiilikuva linjalta x=100, y=790-791, S

81198 Profiilikuva linjalta x=121, y=769-771, S
 81199 , y=771-773, S
 81200 , y=773-775,5, S
 81201 , y=775-777,5, S
 81202 , y=777,5-780, S
 81203 Profiilikuva linjalta x=100, y=794-793, N
 81204 , y=793-792, N
 81205 , y=792-791, N
 81206 , y=790-789, N
 81207 , y=789-788, N
 81208 , y=788-787, N

DIALUETTELO

P. Kankkunen

20796-7 Kaivauspaikka, S
 20798-800 Tutkimusalue, SE
 20801 Hiekkakuopan N reunaa, E
 20802 Noki- ja hiililäikkä ruudussa 105-791, N
 20803 , S
 20804 Kaivausalue, W.

P. Halinen

20805 Noki- ja hiililäikkä ruudussa 101/790, taso 3, N.
 20806 Noki- ja hiililäikkä ruudussa 101/790, taso 4, N
 20807 Profiilikuva linjalta y=790, x=100-101, E
 20808 , x=101-102, E
 20809 , x=102-103,5 E
 20810 Kaivauskuva
 20811 Profiilikuva linjalta x=121, y=773-774,5, S
 20812 , y=774,5-776, S
 20813 , y=776-777, S

† 81161

† 81160

Kaivausalue, takana vasemmalla, S-SW

† 81164

† 81165

† 81166

Tutkimusalue, SE -W

4 81170

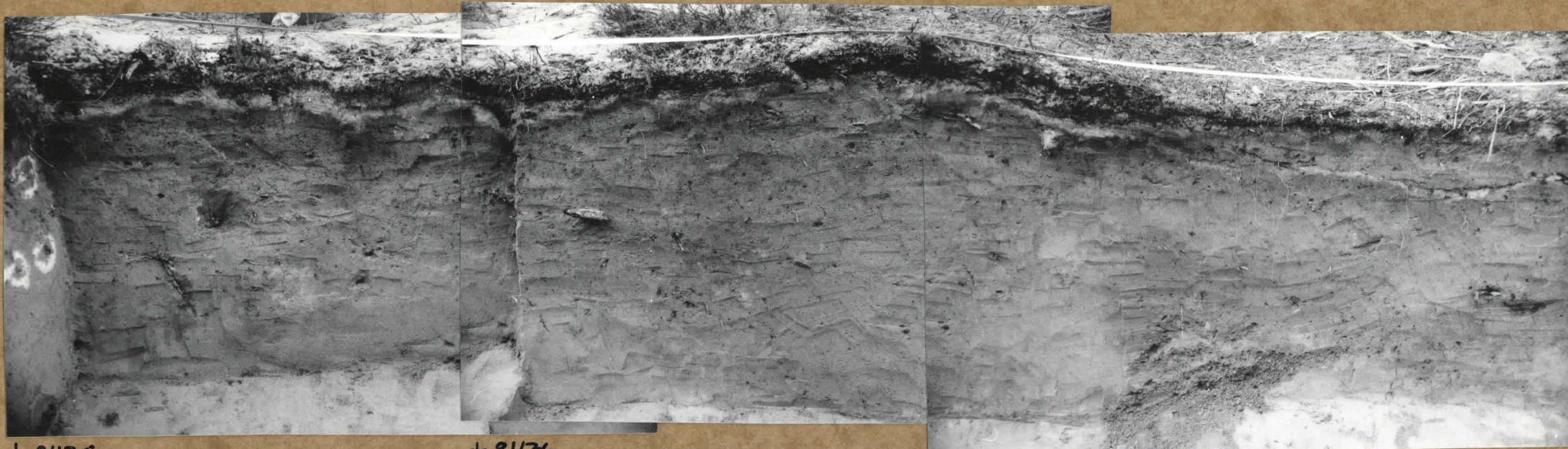
Koekuopan 105/791 noki- ja hiililäikkä,
tasossa 4, NW

† 81174

Nokialue ruudussa 101/790, taso 4, N

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

† 81175

† 81176

† 81177

† 81186

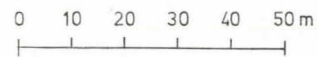
† 81187

† 81188

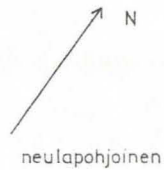
Profiili linjalla y=790, x=100-107, E

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI PÄIVI KANKKUNEN 1989

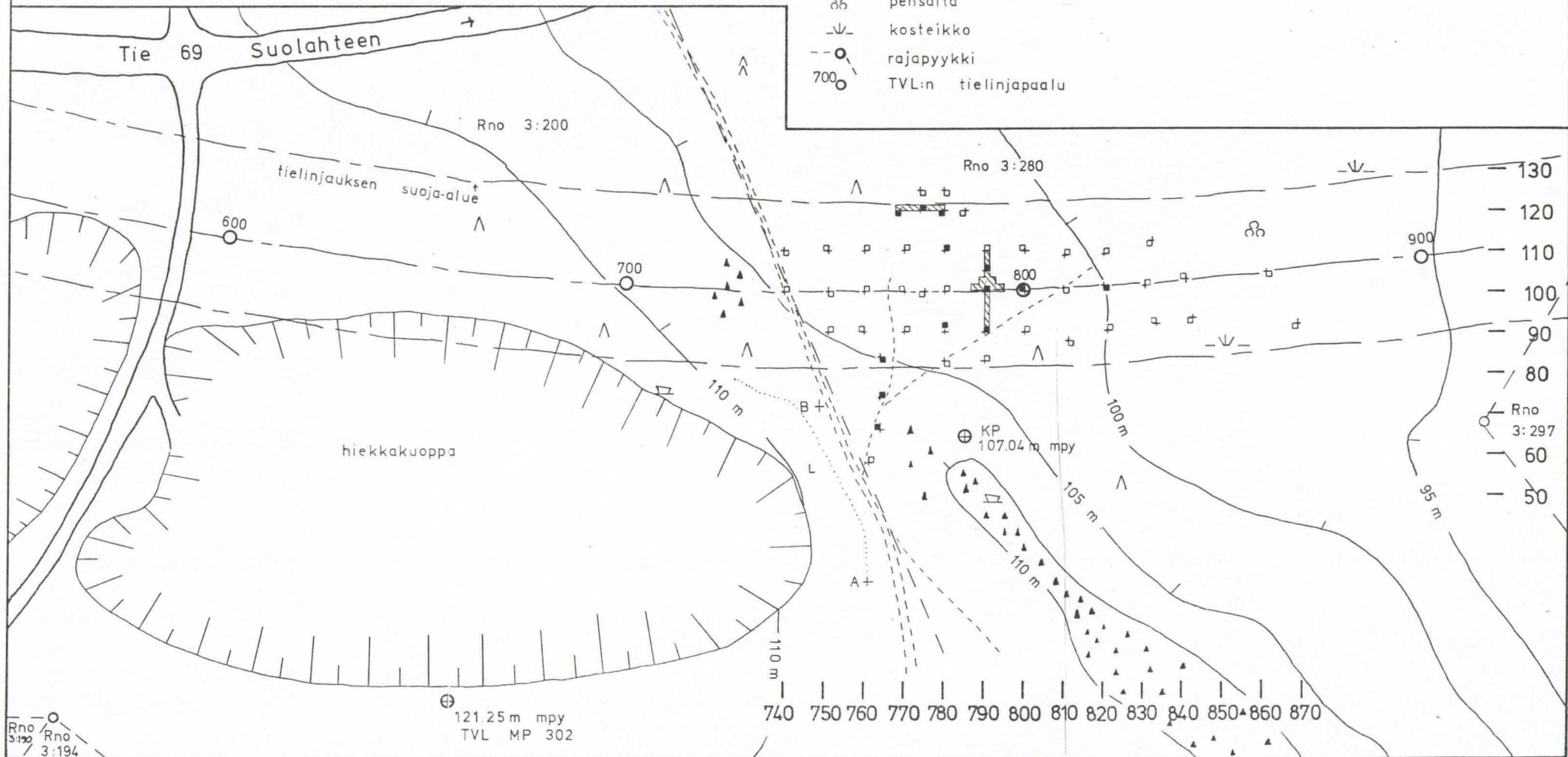
Yleiskartta, pohjana käytetty TVL:n suunnitelmakarttaa Kantatien 69 parantaminen Kapeekosken kohdalla.
MK 1:1000.

Piirt. Olli Räihälä

■	löydöllinen koekuoppa	▨	tasokaivausalue
□	löydötön koekuoppa		
A+	soranoton rajapyykki		
B+	aukea		
L	iso kivi		
▽	kivikko		
▲	kärkytie		
⋯	polku		
∧	mäntyjä		
∧	kuusia		
⊗	pensaita		
∇	kosteikko		
○	rajapyykki		
○	TVL:n tielinjapaalu		

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

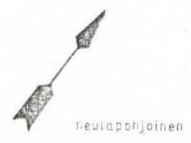
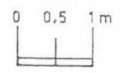
P. Halinen 1989

TASOKARTTA, TASOT 0.1 JA 2

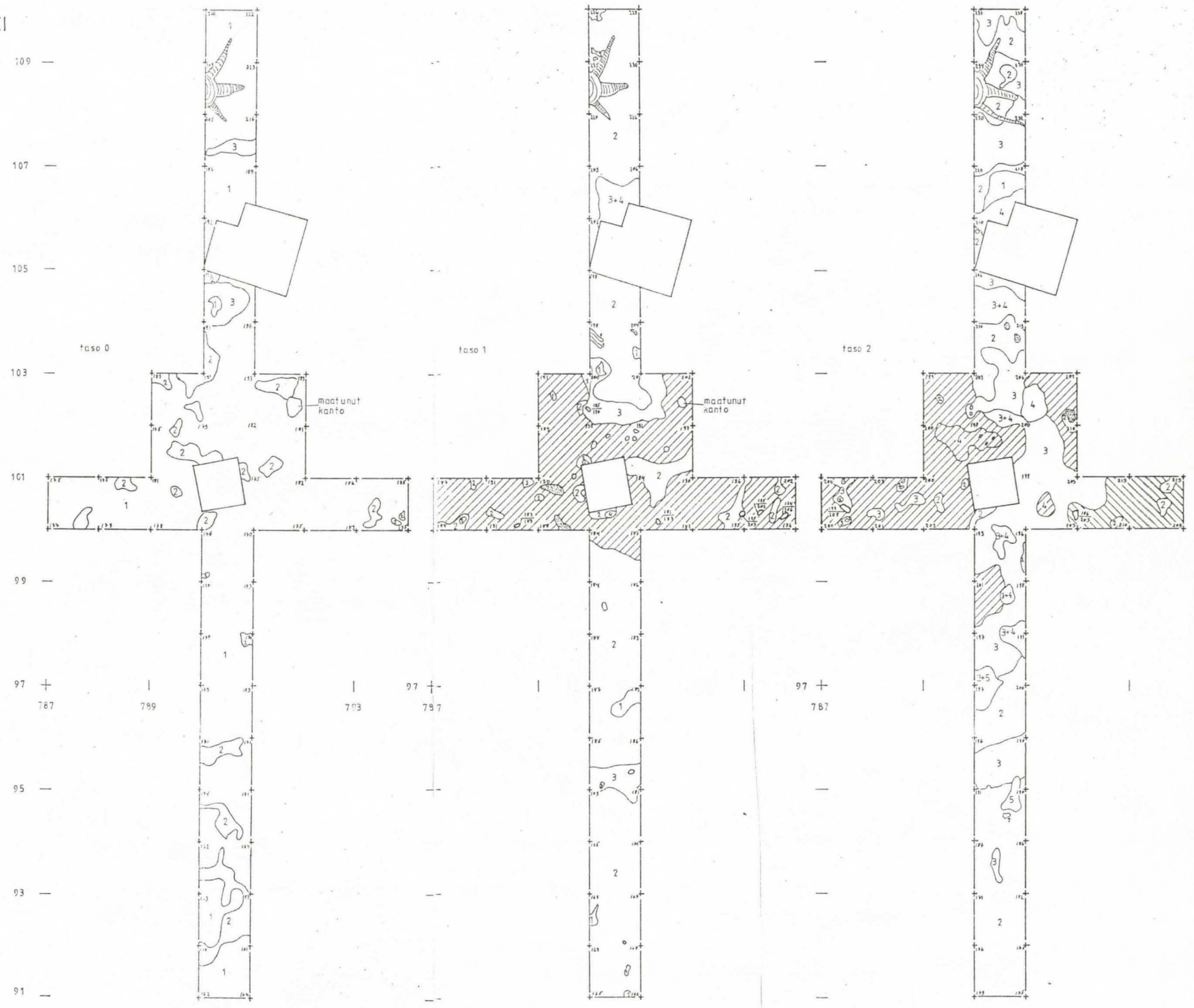
~~MK 4-56~~

KP₁ = 170 = 102.93 m mpy

Piirt. T. Piirtimäki

- kellanruskea hiekka
- vaalea ja kellanruskea hiekka
- vihreänruskea hiekka
- nokmaa
- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 5 savi
- o kivi
- juuri

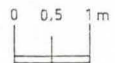
ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P. Halinen 1989

TASOKARTTA, TASOT 3.4 JA 5

MP 1:500
 KP₁ = 170 = 102,93 m mpy

Piirt. T. Pirttimäki

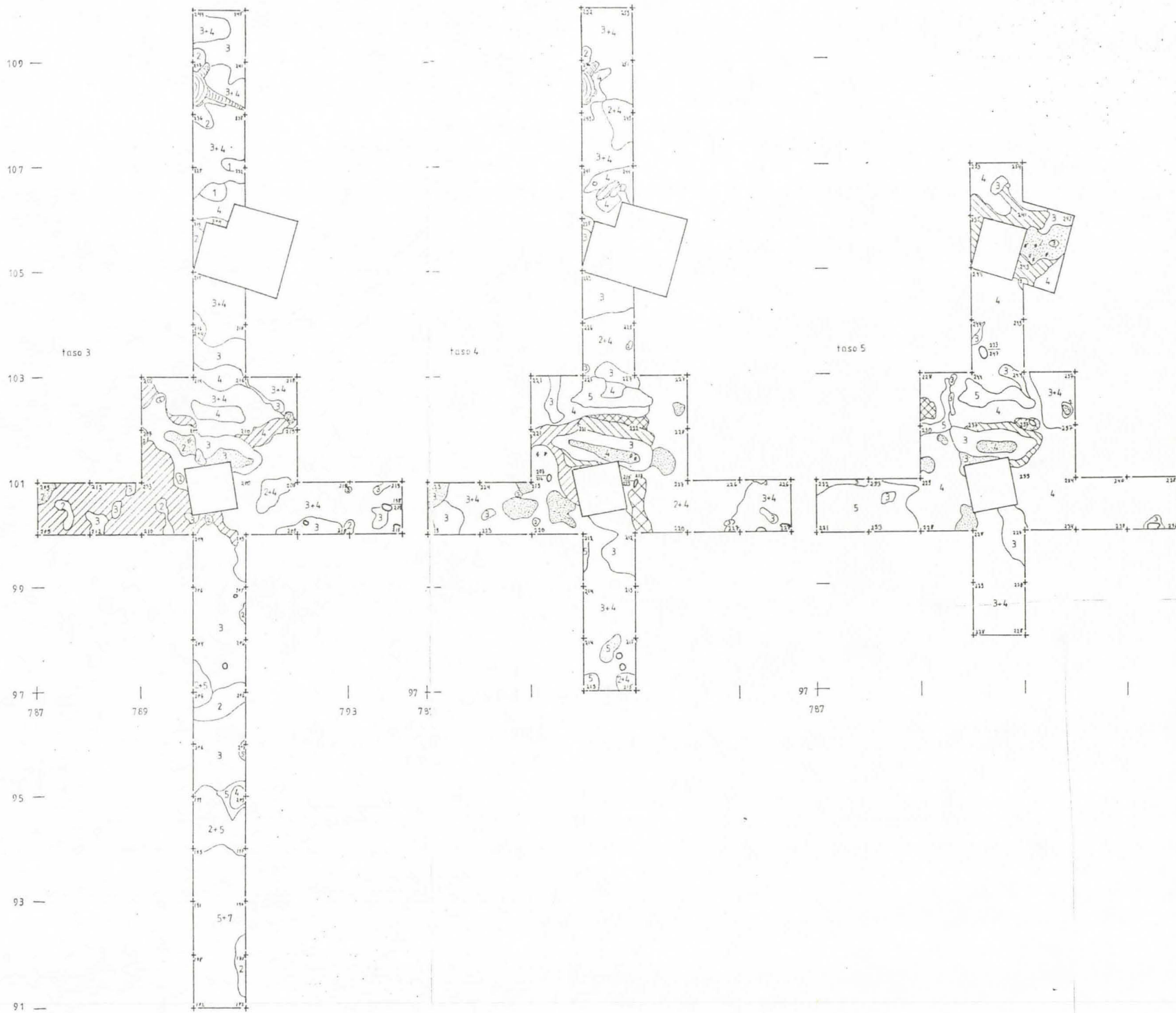

- kellanruskea hiekka
- vaalea ja kellanruskea hiekka
- vihreänruskea hiekka
- punertava hiekka
- vaalea punertava hiekka
- nokimaa

- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 5 savi
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- 8 hiili
- 9 kivi
- 10 juuri

neula pohjoinen

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P. Halinen 1989

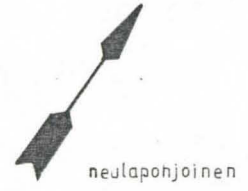
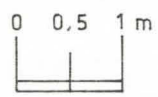
TASOKARTTA, TASOT 6 JA 7

~~MK 1:50~~

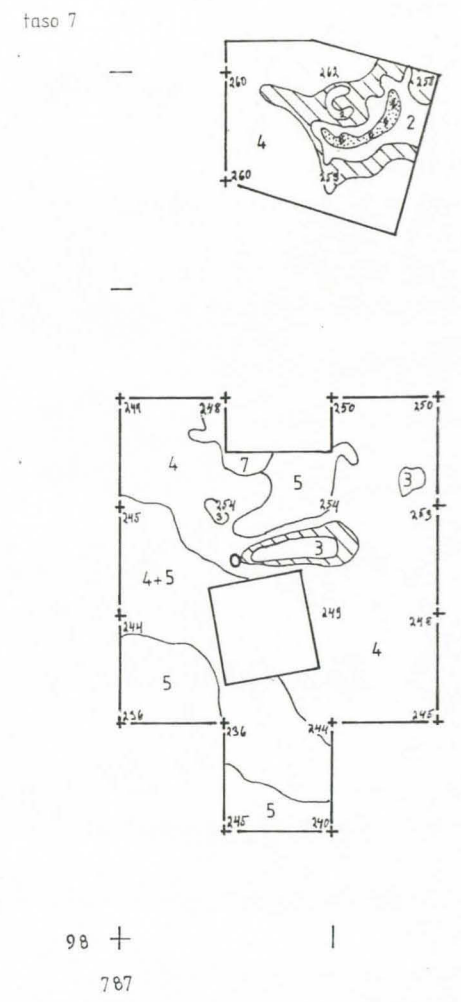
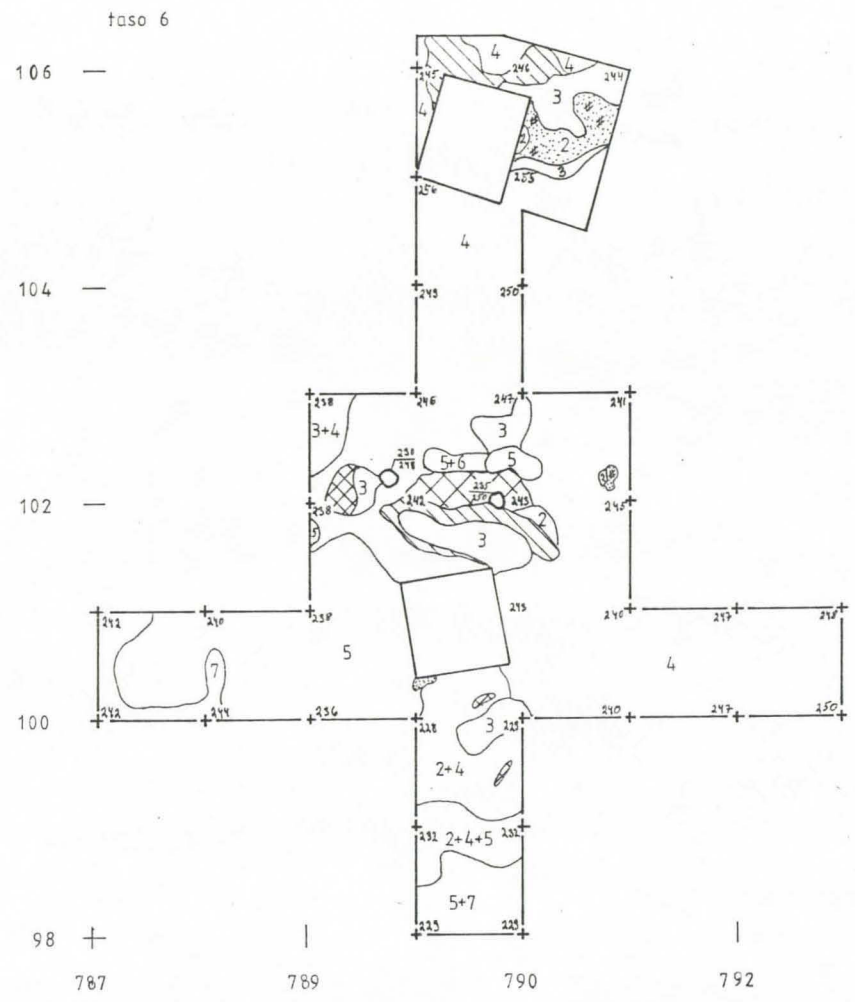
KP₁ = 170 = 102,93 m mpy

Piirt. T. Pirttimäki

Alue 2

- vihreänruskea hiekka
- punertava hiekka
- vaalea punertava hiekka
- nokimaa
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 5 savi
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- # hiili
- o kivi

ÄÄNEKOSKI KAPEEN - KOSKI

P. Halinen 1989

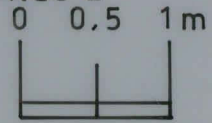
TASOKARTTA, TASOT 8,9,10 JA 11

MK 1: 50

KP₁ = 170 = 102,93 m mpy

Piirt. T. Piirttimäki

Alue 2

 vihreänruskea hiekka

 nokimaa

2 ruskea hiekka

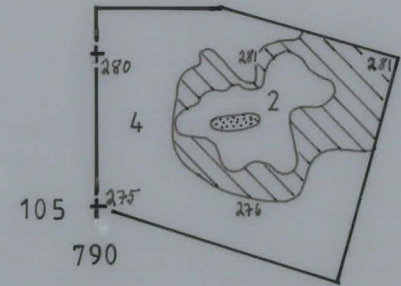
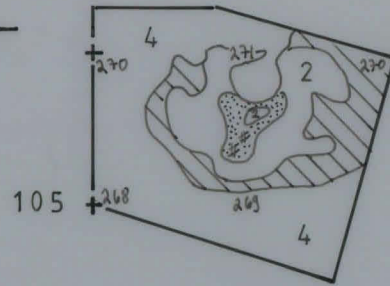
4 vaalea hiekka

5 savi

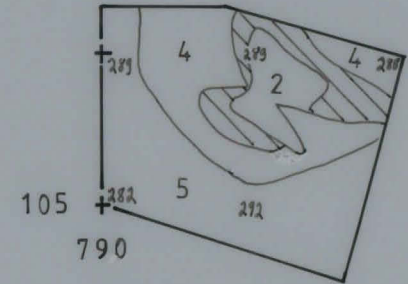
6 siltti

7 sora, karkea hiekka

hiili

taso 9

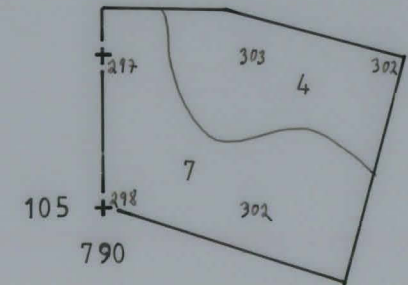
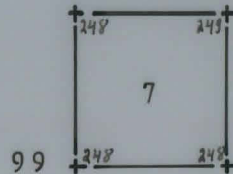

taso 10

101 —

taso 8

taso 11

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P Halinen 1989

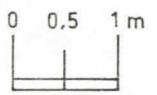
TASOKARTTA, TASOT 0, 1 JA 2

~~MK 1:50~~

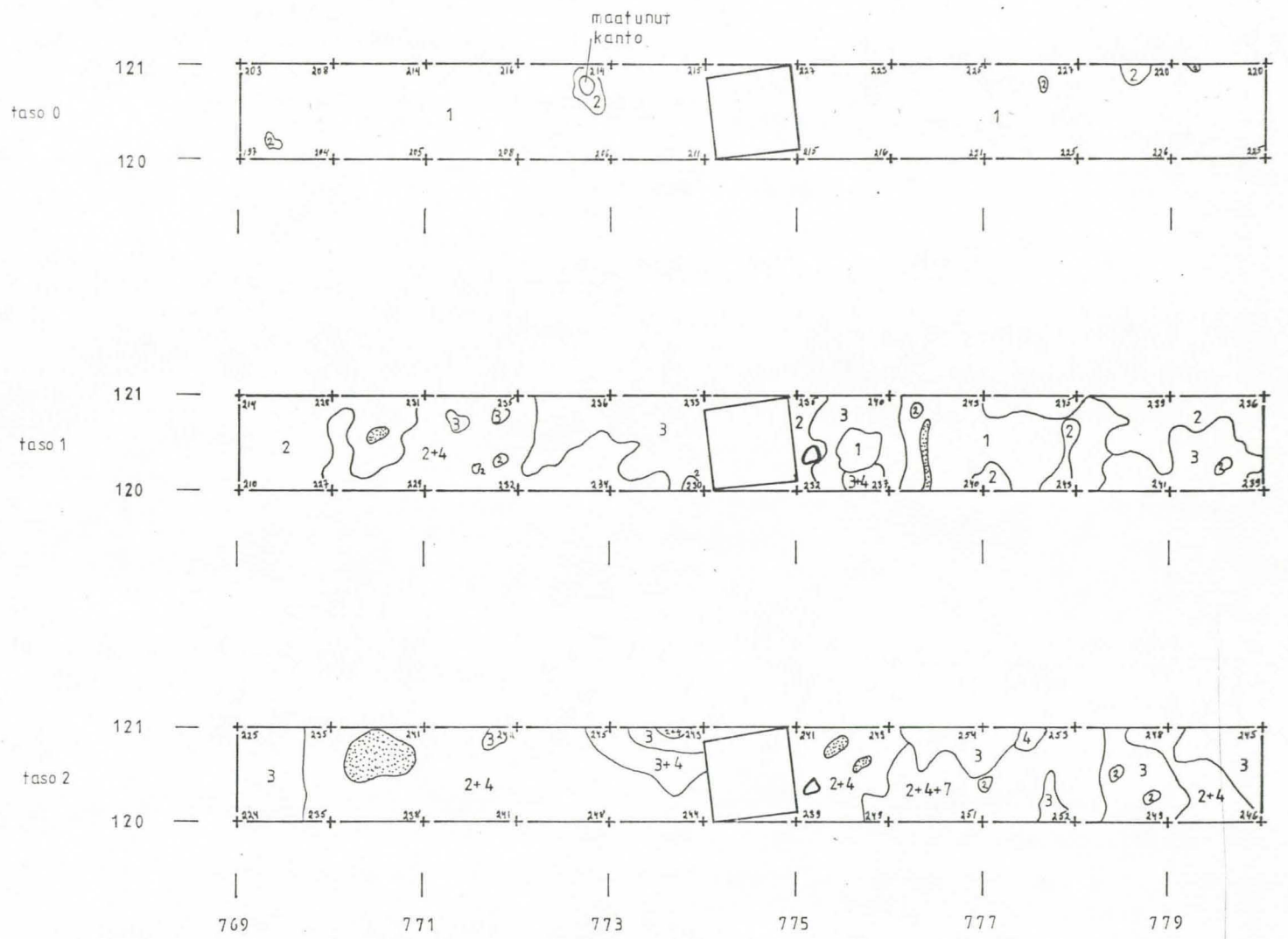
KP₁ = 170 = 102.93 m mpy

Piirt. T. Pirttimäki

Alue 3

- nokimaa
- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 7 sora, karkea hiekka
- ⊙ kivi

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI P. Halinen 1989

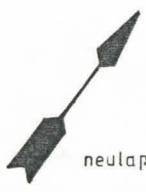
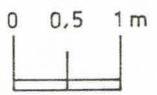
TASOKARTTA, TASOT 3,4 JA 5

~~MK 1:50~~

KP₁ = 170 = 102,93 m mpy

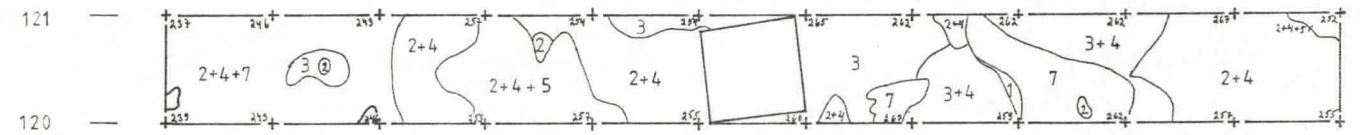
Piirt. T. Pirttimäki

Alue 3

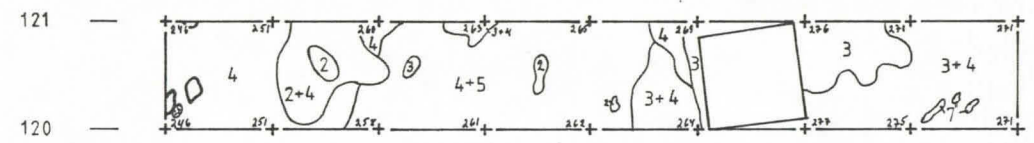

- nokimaa
- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 5 savi
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- 0 kivi

taso 3

taso 4

taso 5

769

771

773

775

777

779

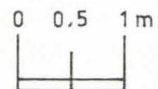
ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P. Halinen 1989

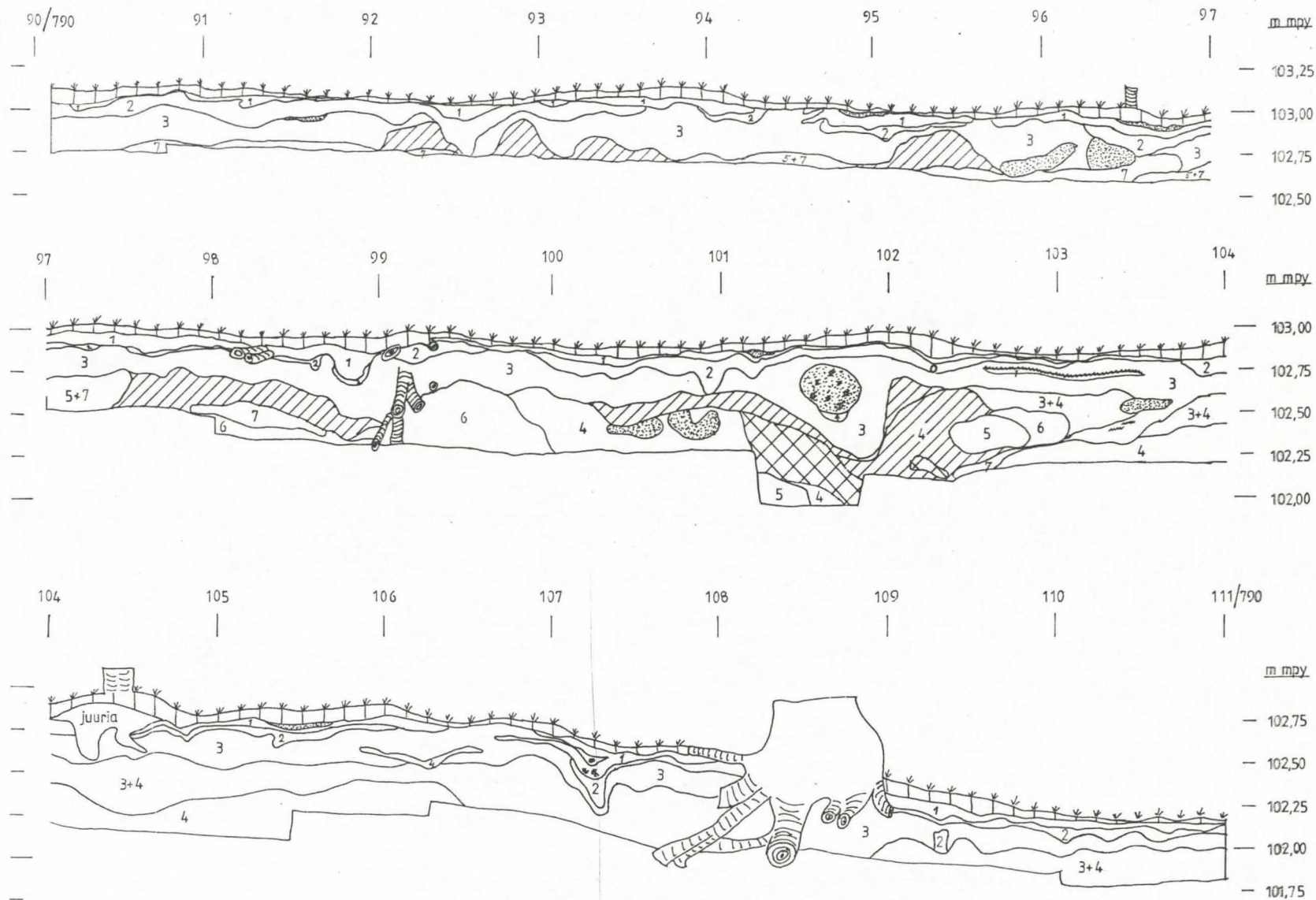
PROFIILIKARTTA X=90-111 Y=790, S-N idästä

~~MK 1:25~~

Piirt. I. Pirttimäki

- pintaturve
- kellanruskea hiekka
- vaalea ja kellanruskea hiekka
- vaalea punertava hiekka
- nokimaa
- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 5 savi
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- hiili
- nokiraita
- juuri

ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P. Halinen 1989

PROFIILIKARTTA X= 104,50 - 106 Y= 791,60 - 792, S-N lännestä

MK 1: 25

Piirt. T. Pirttimäki

Alue 2

0 0,5 1m

pintaturve

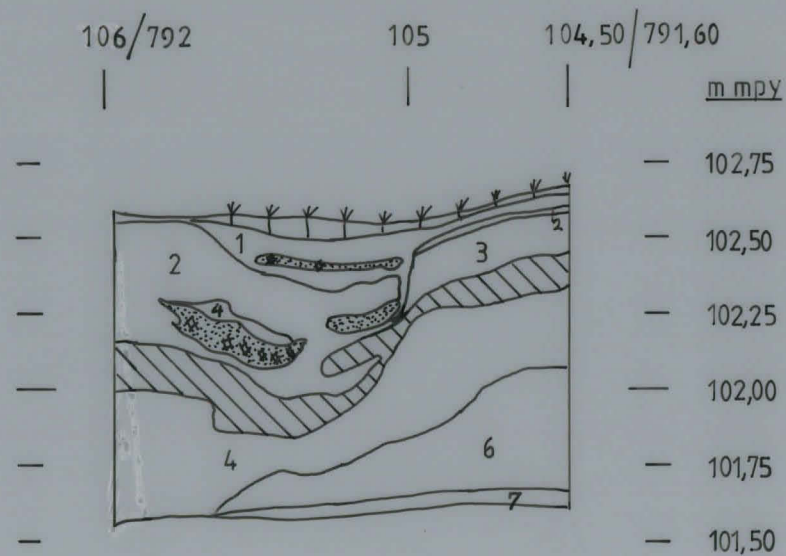

vihreänruskea hiekka

nokimaa

- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- # hiili

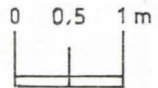
ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P. Halinen 1989

PROFIILIKARTTA X=100 Y=787-794, W-E pohjoisesta

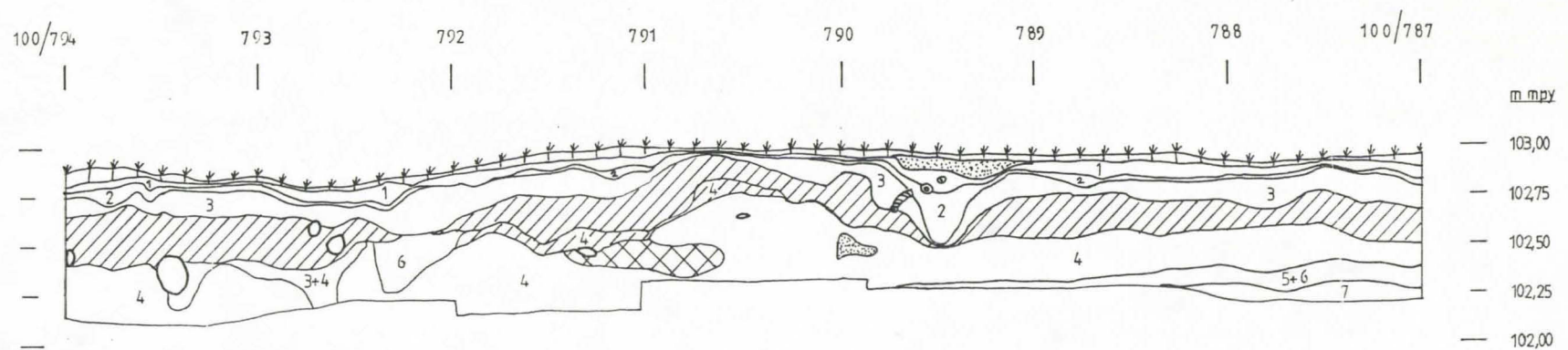
MK 4.25

Piirt. T. Pirttimäki

- pintaturve
- kellanruskea hiekka
- vaalea ja kellanruskea hiekka
- vaalea punertava hiekka
- nokimaa

- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 5 savi
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- juuri
- 0 kivi

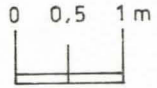
ÄÄNEKOSKI KAPEENKOSKI

P. Halinen 1989

PROFIILIKARTTA X=121 Y=769-780, W-E etelästä

~~MK 1.25~~

Piirt. T. Pirttimäki

- pintaturve
- nokimaa
- 1 harmaa hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 vaalea hiekka
- 6 siltti
- 7 sora, karkea hiekka
- nokiraita
- o kivi

